

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัสวโรจน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๗/๒๕๔๗

วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๗

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคชาติพัฒนาเพื่อรวมพรรคชาติพัฒนาเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

ด้วยนายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้อง ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๔๗ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ ขอให้มีคำสั่งยุบพรรคชาติพัฒนาเพื่อรวมพรรคชาติพัฒนาเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๗๓

๑. สรุปข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องของผู้ร้องสรุปความได้ ดังนี้

พรรคชาติพัฒนาได้ประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๗ โดยมีมติให้รวมพรรคชาติพัฒนาเข้ากับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นพรรคหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง และในการประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ ของพรรคไทยรักไทย เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๗ พรรคไทยรักไทยก็ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคชาติพัฒนาเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นพรรคหลัก และต่อมาหัวหน้าพรรคชาติพัฒนาและหัวหน้าพรรคไทยรักไทยได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคชาติพัฒนาเข้ากับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๓

ด้วยเหตุดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคชาติพัฒนาตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

๒. การดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๑๔

กันยายน ๒๕๔๗ พร้อมทั้งได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้พรรคชาติพัฒนาในฐานะผู้ถูกร้องและพรรคไทยรักไทยในฐานะผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อให้ยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับสำเนาคำร้อง

หัวหน้าพรรคไทยรักไทยได้ยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๗ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งสรุปได้ว่า หัวหน้าพรรคไทยรักไทยและหัวหน้าพรรคชาติพัฒนาได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองทั้งสองพรรคเข้าด้วยกันต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามมติของที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ ของพรรคไทยรักไทย เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๗ ที่มีมติเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคชาติพัฒนาเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคหลัก และตามมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ ของพรรคชาติพัฒนา ที่มีมติให้รวมพรรคชาติพัฒนาเข้าเป็นพรรคเดียวกันกับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นพรรคหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง ตามนัยของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๓ ดังนั้น การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติพัฒนา ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยพรรคไทยรักไทยไม่ขอโต้แย้งหรือคัดค้านคำร้องของนายทะเบียนที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญที่ให้ตั้งยุบพรรคชาติพัฒนาเพื่อรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทยโดยมีพรรคไทยรักไทยเป็นพรรคหลักในการดำเนินกิจการทางการเมืองแต่อย่างใด

หัวหน้าพรรคชาติพัฒนาได้ยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๗ พร้อมเอกสารประกอบต่อศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งสรุปได้ว่า หัวหน้าพรรคชาติพัฒนาได้มีการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคชาติพัฒนา ครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ และครั้งที่ ๒๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคชาติพัฒนาได้มีมติกำหนดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ ตามข้อบังคับพรรคชาติพัฒนา พ.ศ. ๒๕๔๑ เพื่อพิจารณาการยุบพรรคชาติพัฒนาเพื่อเข้าร่วมกับพรรคไทยรักไทย และที่ประชุมใหญ่วิสามัญพรรคชาติพัฒนา ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๗ ได้มีมติเสียงข้างมากให้ยุบพรรคชาติพัฒนารวมเข้ากับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นพรรคหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หมวด ๕ ซึ่งเป็นเรื่องการรวมพรรคการเมือง มาตรา ๗๐ และ

มาตรา ๗๓ และสำหรับพรรคไทยรักไทยนั้นก็ได้จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เช่นกัน เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๗ และได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคชาติพัฒนาเข้ากับ พรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคหลัก ต่อมาในวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๗ หัวหน้าพรรคของทั้งสองพรรค ได้ยื่นหนังสือแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองถึงการรวมพรรคทั้งสองเข้าด้วยกัน โดยให้พรรคไทยรักไทย เป็นพรรคหลักในการดำเนินกิจการทางการเมืองตามมติของที่ประชุมใหญ่ของทั้งสองพรรค ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๓ วรรคสอง ดังนั้น การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติพัฒนา ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ พรรคชาติพัฒนา ไม่ขอโต้แย้งหรือคัดค้านคำร้องของนายทะเบียนแต่อย่างใด และพรรคชาติพัฒนาขออ้างเอกสารตามที่ นายทะเบียนการเมืองใช้อ้างอิงต่อศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งขอส่งข้อบังคับพรรคชาติพัฒนา พ.ศ. ๒๕๔๑ เพิ่มเติมและขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดให้มีคำสั่งยุบพรรคชาติพัฒนาตามคำร้องของ นายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ทั้งนี้ ได้ส่งหนังสือที่ ขพน. ๓๓๒/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๗ เรื่องขอความอนุเคราะห์พิจารณากรณีการยุบรวมพรรคเป็นกรณีพิเศษมาด้วย

๓. ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยและคำวินิจฉัย

พิเคราะห์จากคำร้องของผู้ร้อง คำชี้แจงของผู้ถูกร้องและผู้ที่เกี่ยวข้อง และเอกสารประกอบแล้ว มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคชาติพัฒนาเพื่อรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทย ที่เป็นพรรคการเมืองหลักตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่ ซึ่งหลักกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้...

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

...”

และวรรคสองบัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน

(๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่

ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

มาตรา ๗๓ บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีการรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ให้พรรคการเมืองที่จะรวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียนดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไปนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งและให้นำมาตรา ๗๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า พรรคชาติพัฒนาได้ดำเนินการเข้าร่วมเป็นพรรคการเมืองพรรคเดียวกับพรรคไทยรักไทยที่เป็นหลักจริง กล่าวคือ พรรคชาติพัฒนาได้ปฏิบัติตามข้อบังคับของพรรคชาติพัฒนาในการยุบพรรค โดยขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๗ ซึ่งที่ประชุมให้ความเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงข้างมากให้พรรคชาติพัฒนารวมกับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง และพรรคไทยรักไทยก็ได้ขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๗ ซึ่งที่ประชุมให้ความเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคชาติพัฒนาเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกับพรรคไทยรักไทยที่เป็นหลัก และต่อมาหัวหน้าพรรคทั้งสองพรรคได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคทั้งสองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง อันเป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๓ แล้ว และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ทำคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติพัฒนาเพื่อให้ไปรวมกับพรรคไทยรักไทยซึ่งเป็นพรรคหลัก นอกจากนั้นพรรคชาติพัฒนาได้ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติพัฒนาตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองและได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้พิจารณากรณีการยุบรวมพรรคชาติพัฒนาเข้ากับพรรคไทยรักไทยเป็นกรณีพิเศษ จึงเห็นได้ว่า กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคชาติพัฒนาได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคชาติพัฒนา ตามพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัสวโรจน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ